

משנה שלובה

המשניות הנלמדות השבוע (לפי הלוח היומי) עם רע"ב משולב

יג - יט כסלו, יבמות פ"ט מ"ז - פ"א מ"ד

יבמות פרק ט

ו

בת כהן שגשגת לישראל, לא תאכל בתרומה. מת ולה הימנו בן, לא תאכל בתרומה. נשאת ללוי, תאכל במעשר. מת, ולה הימנו בן, תאכל במעשר. נשאת לכהן, תאכל בתרומה. מת, ולה הימנו בן, תאכל בתרומה. מת בנה מכהן, לא תאכל בתרומה. מת בנה מלוי, לא תאכל במעשר. מת בנה מישראל, חוזרת לבית אביה. ועל זו נאמר (ויקרא כב), ושבה אל בית אביה בנעוריה מלחם אביה תאכל: (על משנה זו אין רע"ב)

פרק י

א

האשה שהלה בעלה למדינת הים, ובאו ואמרו לה, מת בעלה, ונסת, ואחר כך בא בעלה, תצא מזה ומזה, וצריכה גט מזה ומזה.

ואמרו לה מת בעלה. שאמר לה עד אחד מת בעלה ונשאת על פי עד אחד. ולפיכך תצא מזה ומזה קדין אשת איש שזנתה שאסורה לבעל ואסורה לבועל, דלאו אנוסה היא. ואף על גב דהימנוהו רבנן לעד אחד באשה משום עגונה, טעמא מאי, משום דהיא גופה דיקא ומנסבא, והך דלא דיקא קנסינן לה. אבל נשאת על פי שני עדים שאמרו לה מת בעלה, הא אמרינן בסיפא נשאת שלא על פי בית דין כלומר שלא היתה צריכה להפטר בית דין כיון שהיו שני עדים מעידים בדבר, מתרת לחזר לבעלה הראשון, דאנוסה היא, דמאי הוה לה למעבד. ובגמרא מוכח דלית הלכתא הכי, אלא לא שנת נשאת על פי בית דין בעד אחד ולא שנת נשאת על פי שני עדים, אם בא בעלה הראשון תצא מזה ומזה, וכל הדרכים האלו בה.

ולצריכה גט מזה ומזה. טעמא דבעיא גט משני, ששקרואים את הראשון חי סבורים שגרשה ועל ידי כן נשאה שני ואשתו גמורה היא, ואם מוציאה בלא גט נמצאת אשת איש יוצאה בלא גט.

ואין לה כתובה ולא פרות ולא מזונות ולא בלאות שנאבדו, אבל בלאותיה הקימים לא הפסידה, לא על זה ולא על זה. אם נטלה מזה ומזה, תחזיר. והולך ממזר מזה ומזה אם ילדה מן השני, ממזר גמור. ואם החזירה הראשון וילדה, הוי ממזר מדבריהם.

ולא זה וזה מטמאין לה, ולא זה וזה זכאין לא במציאתה דטעמא מאי אמור רבנן מציאת אשה לבעלה, משום איבה, הכא תהוי לה איבה ואיבה ולא במעשה ידיה דטעמא מאי אמור רבנן מעשה ידיה לבעלה, משום מזוני, והכא דמזוני לית לה, מעשה ידיה לאו דיליה, ולא בהפרת נדריה דטעמא מאי בעל מפר נדריו אשתו, כי היכי דלא תתגנה על בעלה, הכא תתגנה ותתגנה.

היתה בת ישראל, נפסלה מן הכהנה דזונה היא, ובת לוי מן המעשר קנסא היא, דבת לוי שזנתה לא נפסלה מן המעשר, ובת כהן מן התרומה אפלו תרומה דרבנן. ואין יורשים של זה ויורשים של זה יורשים את כתבתה ככתב בנין דכרין. ואם מתו, אחיו של זה ואחיו של זה חולצין ולא מיבמין של ראשון חולץ מדאורייתא, ורבנן גזר דלא ליבם, ואחיו של שני חולץ מדרבנן כי היכי דבעיא גט משני מדרבנן.

רבי יוסי אומר, כתבתה על נכסי בעלה הראשון. רבי אלעזר אומר, הראשון זכאי במציאתה ובמעשה ידיה, ובהפרת נדריה. ורבי שמעון אומר ארישא פליג, דקתני ולא מיבמין ביאתה או חליצתה מאחיו של ראשון פוטרת צרתה, ואין הולך ממנו ממזר אם החזירה ראשון. ולית הלכתא לא קרבי יוסי ולא קרבי אלעזר ולא קרבי שמעון. ואם נסת שלא ברשות בית דין, קגון שאמרו לה שני עדים מת בעלה, שאינה צריכה להפטר בית דין, מתרת לחזר לו:

ב

נסת על פי בית דין, תצא, ופטורה מן הקרבן דייחיד שעשה בהוראת בית דין פטור מן הקרבן. לא נסת על פי בית דין אלא בשני עדים, תצא, וחיבת בקרבן דשוגגת היא. ולית הלכתא כי הא מתניתין, אלא בין נשאת על פי בית דין בעד אחד בין על פי שני עדים, חבין בקרבן היא ובעלה השני. יפה כח בית דין, שפוטרה מן הקרבן. הורוה בית דין לנשא, והלכה וקלקלה, חיבת בקרבן, שלא התירוה אלא לנשא:

ג

האשה שהלך בעלה ובנה למדינת הים, ובאו ואמרו לה, מת בעלך ואחר כך מת בנך ולא הזקקה ליבום, ונשאת לשוק, ואחר כך אמרו לה, חלוף היו הדברים, תצא, והולך ראשון שלפני השמועה ואחרון שלאחר השמועה ממזר וקרבי עקיבא מתוקמא דאמר יש ממזר מחיבי לאוין, ואינה הלכה. אמרו לה, מת בנך ואחר כך מת בעלך, ונתיבמה, ואחר כך אמרו לה, חלוף היו הדברים, תצא, והולך ראשון ואחרון ממזר. אמרו לה, מת בעלך, ונסת, ואחר כך אמרו לה, קים היה ומת, תצא, והולך ראשון ממזר, והאחרון אינו ממזר. אמרו לה, מת בעלך, ונתיקדשה, ואחר כך בא בעלה, מתרת לחזר לו. אף על פי שנתן לה אחרון גט, לא פסלה מן ההנהגה. את זו דרש רבי אלעזר בן מתאי, ואשה גרושה מאישה (ויקרא כא), ולא מאיש שאינו אישה:

ד

מי שהלכה אשתו למדינת הים, ובאו ואמרו לו, מתה אשתך, ונשא את אחותה, ואחר כך באת אשתו, מתרת לחזר לו דקדושי שניה אינו כלום, ובזנות בא עליה. ואמרינן בגמרא ושכב איש אותה (במדבר ח), שכיבתה אוסרתה ואין שכיבת אחותה אוסרתה. הוא מתר בקרובות שניה לשא בתה, דקומא לן נושאים על האנוסה ועל המפטה, ושניה מתרת בקרוביו. ואם מתה ראשונה, מתר בשניה. אמרו לו, מתה אשתך, ונשא את אחותה, ואחר כך אמרו לו, קנימת היתה, ומתה, הולך ראשון ממזר, והאחרון אינו ממזר.

רבי יוסי אומר, כל שפוסל על ידי אחרים, פוסל על ידי עצמו. וכל שאין פוסל על ידי אחרים, אינו פוסל על ידי עצמו:

רבי יוסי אומר כל שפוסל על ידי אחרים פוסל על ידי עצמו. רבי יוסי שמעיה לתנא קמא דקאמר לא שגא דאזלי אשתו וגיסו שהוא בעל אחות אשתו למדינת הים ולא שגא דאזלי ארוסתו וגיסו, ובאו ואמרו לו מתה אשתך ומת גיכך, ונשא את אחותה, ואחר כך באו אשתו וגיסו, אשת גיסו אסורה על גיסו, ואשתו מתרת לו. ואמר לו רבי יוסי, ארוסתו וגיסו דאיכא למימר תנאה הוי בקדושינן והאי דנסיב לאחותה שפיר קנסיב, ובעיא גט מניה דלא לימרו אשת איש יוצאת בלא גט, דפסיל לה על ידי אחרים דהינו גיסו, דכיון דנפקא מניה בגטא אפסלא לה מבעלה, פוסל נמי על ידי עצמו ואתקרא ליה אתתיה עליה דהויא אחות גרושתו, אבל היכא דאזלי אשתו וגיסו למדינת הים וקא נסיב לה לאחותה, דליקא למימר תנאה הנה ליה בנשואין ושפיר קנסיב לה להאי כדאיכא למימר בארוסין, ולא בעיא גט מניה ולא קפסיל על ידי אחרים, דהא לא פסלה אשת גיסו אגיסו, אינו פוסל על ידי עצמו, ושריא ליה אתתיה שהרי אינה אחות גרושתו.

ה

אמרו לו, מתה אשתך, ונשא אחותה מאביה שלא מאמה, וסזרו ואמרו לו מתה השניה, ונשא אחותה של השניה מאמה ולא מאביה, ונמצאת זו השלישית נכריה אצל הראשונה, וסזרו ואמרו לו מתה זו השלישית, ונשא אחותה של שלישית זו מאביה ולא מאמה, נמצאת רביעית רחוקה מן השניה וכל שכן מן הראשונה, וסזרו ואמרו לו מתה זאת הרביעית, ונשא אחותה מאמה והיא רחוקה מן השלישית וכן מן הראשונה ומן השניה, ונמצאו כלן קימות ואחר כך אמרו לו כלן קימות, מתר בראשונה, בשלישית, ובחמישית, שאינו קרובות זו לזו. ואף על פי שהשלישית אחות השניה, שריא, דקדושי שניה לא תפסי, דאחות אשה היא לראשונה שלקחה מקדם, והויא לה כאנוסה ומפטה, ותניא, אנס אשה מתר לשא בתה, דלא אסרה תורה אלא אחות אשה בלבד, והיכא דלא תפסי קדושינן לאו אחות אשה היא. וכן החמישית אף על פי שהיא אחות הרביעית, מתרת, דהואיל ותפסי קדושינן בשלישית נמצאת ביאת רביעית שהיא אחות שלישית ביאת זנות ולא נאסרה חמישית עליו.

ופוטרות צרותיהן אם מת ובא יבם אחת מהן, פוטרת צרתה, ואסור בשניה מפני הראשונה ובחמישית מפני השלישית, ואין ביאת אחת מהן פוטרת צרתה. ואם בא על השניה לאחר מיתת הראשונה שאמת היו הדברים של ראשונה, ושאר הדברים שקר היו, מתר בשניה ובחמישית, ופטרות צרותיהן, ואסור בשלישית מפני השניה ובחמישית מפני הרביעית, ואין ביאת אחת מהן פוטרת צרתה:

ו

בן תשע שנים ויום אחד, הוא פוסל על ידי אחיו בן תשע שנים ויום אחד פוסל. את היבמה לאחיו אם בא עליה, דביאתו ביאה. או אם נתן גט או עשה בה מאמר, שיש לו גט ויש לו מאמר, אבל אינו גט גמור ולא מאמר גמור, והאחים פוסלין על ידו, אלא שהוא פוסל תחלה, והאחין פוסלין תחלה וסוף.

כלל שהיא פוסלת תחלה. בגמרא מפרש דבמאמר הוא פוסל תחלה ולא בסוף, שאם אחיו הגדול עשה מאמר ואחר כך עשה מאמר זה שהוא בן תשע שנים ויום אחד לא פוסלה מאחיו, אבל בביאה פוסל בן תשע שנים ויום אחד בין בתחלה בין בסוף. ומתניתין חסורי מחסרה והכי קתני, אלא הוא פוסל תחלה והן פוסלין תחלה וסוף. במה דברים אמורים, במאמר, אבל ביאה אפילו בסוף נמי פסיל, כיצד, בן תשע שנים ויום אחד הבא על יבמתו וכו'.

פיצד, בן תשע שנים ויום אחד שבא על יבמתו, פסל על ידי אחיו. באו עליה אחיו, ועשו בה מאמר, נתנו גט או חלצו, פסלו על ידו:

ז

בן תשע שנים ויום אחד שבא על יבמתו, ואחר כך בא עליה אחיו שהוא בן תשע שנים ויום אחד, פסל על ידו דהוי ליה כמאמר אחר מאמר, דשניהם תופסין בה. רבי שמעון אומר, לא פסל דביאת בן תשע לרבי שמעון ספק קניא ספק לא קניא, אי קניא קניא לגמרי ולא מהקניא ביאת אחיו, ואי לא קניא הנה ליה כמי שלא בעל לא הוא ולא אחיו, הלכך לא פסל. ואין הלכה כרבי שמעון:

ח

בן תשע שנים ויום אחד שבא על יבמתו, ואחר כך בא על צרתה, פסל על ידי עצמו. רבי שמעון אומר, לא פסל.

בן תשע שנים ויום אחד שבא על יבמתו, ומת, חולצת ולא מתניבמת שיש עליה זקת שני במין, שבביאתו של זה הקטן שהוא כמאמר בגדול לא יצאת מידי זקת נפילה ראשונה, וסלה עליה זקת נפילה שניה, ונתנו בפרק ארבעה אחים, מי שעליה זקת יום אחד ולא שעליה זקת שני במין. נשוא אשה שאינה יבמתו ולא אחים, הרי זו פטורה דאף על גב דביאתו ביאה אין קנינו קנין כלום עד שביא שתי שערות, אבל ביבמה הואיל וזקוקה לו עשו אותה רבנן כמאמר:

ט

בן תשע שנים ויום אחד שבא על יבמתו, ומשהגדיל נשוא אשה אחרת ומת, אם לא ידע את הראשונה משהגדיל, הראשונה חולצת ולא מתניבמת דזקת שני במין עליה הואיל ולא ידעה משהגדיל לא יצאת ידי נפילה ראשונה, והשנייה או חולצת או מתניבמת. רבי שמעון אומר, מיהם לאיזו שירצה דלית ליה לרבי שמעון זקת שני במין. והכי נמי אמרין בפרק ארבעה אחים, וחולצין לשנייה דהא לאו צרות ניהו לאפסורי סדא ביהוה סברתה. ויבומי תרניהו לא, הואיל והניא צרתה במקצת מאמר דרבנן, מחזו קשתי יבמות הבאות מבית אחד.

אחד שהוא בן תשע שנים ויום אחד, ואחד שהוא בן עשרים שנה שלא הביא שתי שערות שניהן שוין לכל האמור למעלה, דכל כמה דלא איתי שתי שערות קטן הוא, עד שיהיה בן שלשים וחמש שנה, ואם הגיע לחמש ושלושים שנה ולא הביא שתי שערות, אף על פי שלא נראו בו סימני סריס המפרשים למעלה, הרי זה סריס חמה:

פרק יא

א

נושאת על האנוסה ועל המפתה לאחר שאנס או פתה אשה מתר לשא בתה או אמה או אחותה, דכתיב (ויקרא כ) ואיש אשר יקח את אשה ואת אמה, בכלן נאמר שכיבה וקאן נאמרה לקיסה, לומר לך דרך לקיסה אסרה תורה. האונס והמפתה על הנשואה, חיב. נושא אדם אנוסת אביו ומפתת אביו, אנוסת בנו ומפתת בנו.

רבי יהודה אוסר באנוסת אביו ומפתת אביו דכתיב (דברים כג) לא יקח איש את אשת אביו ולא יגלה כנף אביו, כנף שראה אביו לא יגלה. ואין הלכה כרבי יהודה.

אבל חכמים אסרו לנטען מן האשה לשא בפה או אחותה או אמה או אחת מקרובותיה, מפני שהיא מצויה אצלם תמיד ואתו לידי הרגל עברה. ואם עבר ונשא אחת מקרובות אנוסתו ומפתתו או מקרובות האשה שנחשד עליה אין מוציאין אותה מידו. ומתניתין דקתני נושאין על האנוסה דמשמע אפלו לכתחלה, מירי לאחר האנוסה והמפתה, דהשתא ליכא למיחש שמא לאחר שישא בפה יזנה עם הראשונה:

ב

הגיוורת שנתגירו בניה עמה, לא חולצין ולא מיבמין דאחיה מן האב בעינו. וגרים אין להם שאר מן האב, אפלו הורתו של ראשון שלא בקדשה ולדתו בקדשה, והשני הורתו ולדתו בקדשה. וכן שפחה שנשתחררו בניה עמה:

ג

חמש נשים שנתערבו ולדותיהן ויש לכל אחת מהן בן ודאי, שלא נתערב, הגדילו התערבות ונשאו נשים ומתו, ארבעה חולצין לאחת בן ודאי של כל אחת מן הארבע חולץ לאחת מהן. דכל אחת מספק לה לאשת אח, ואחד מיבם אותה וכן החמישית ישאנה ממה נפשה, אם אשת אחיו היא הרי מיבם לה, ואם לאו הרי חלץ לה יבמה.

הוא ושלושה חולצים לאחת זה שיבם חולץ לאחת ושלושה עמו, ואחד מיבם והחמישי מיבם ממה נפשה. וחזרין השנים הללו וחולצין לשלישית ושנים עמהם והחמישי מיבם, וכן כלם. נמצאו ארבע חליצות ויבום לכל אחת ואחת:

לכפע חליצות. תחלה, לפי שאין אחד מהם רשאי ליבם עד שיחלצו לה הארבעה, כי היכי דלא לפגע ביבמה לשוק. והוא הדיון דמצו הארבעה למחלץ לכלהו והאחד כונס את כלן, אלא דהכי שפיר טפי, דלמא לכל חד וחד מתרמי דיליה ומתקמא מצות יבום:

ד

האשה שנתערב ולדה בולד בלתי, הגדילו התערבות, ונשאו נשים, ומתו, בני הפלה חולצין ולא מיבמין, שהוא ספק אשת אחיו ספק אשת אחי אביו. ובני הזקנה, או חולצין או מיבמין, שהוא ספק אשת אחיו ואשת בן אחיו. מתו הבשרים הודאין, בני התערבות לבני הזקנה חולצין ולא מיבמין, שהוא ספק אשת אחיו ואשת אחי אביו, ובני הפלה, אחד חולץ* ואחד מיבם:

חלץ חולץ. תחלה, והדר מיבם אידך, ממה נפשה, אי האי דחלץ הוא בן הפלה וחלץ לאשת אחיו, הא אשפריא לה בהך חליצה ושפיר נסיב לה אידך שהוא בן הזקנה, דאשת בן אחיו מתרת לו. ואי האי דחלץ הוא בן הזקנה ואשת בן אחיו חלץ, הוסיא לה כחולצת מן הנקרי, וכן הפלה כי מיבם לה שפיר קמיבם.

ניתן להשיג את הגליון במאגר העלונים הממוחשב של 'דרשו', וכן במייל -

2711526@GMAIL.COM

את כללי העריכה ניתן לראות במבוא לגליון 1 - פסח תשפ"ג

הארות הערות ותיקוני טעויות יתקבלו בברכה

כמו"כ ניתן להשיג את הגליון 'חומש רש"י משולב'

כל הזכויות שמורות. © ניתן להעתיק ולהפיץ ללא כוונת רווח.